

1 Management of Transport Processes with the use of Intelligent
2 Transport Systems -A Case Study of the Company "Vertigo

3 Marijuana Prelevic

4 Received: 6 December 2019 Accepted: 4 January 2020 Published: 15 January 2020

5

6 **Abstract**

7 In the world of information technology expansion and application, intelligent transportation
8 systems are increasingly used in all forms of transportation. These systems have been widely
9 used in road transport, and this thesis shows one of the ways of application with all the
10 accompanying features of the fleet control and management system developed by "NTS
11 International" company. Considering that the fleet of each road transport company makes an
12 important resource by which it is possible to carry out the main activity (transportation of
13 passengers and / or goods), it is clear that managing it cannot be left to chance and that the
14 application of its is necessary for the quality business of the company. Case study â???"
15 "Vertigo Montenegro" company, from Podgorica, implemented a system of the NTS
16 International company, and all the fleet performance indicators that are at the heart of the
17 company's interest are listed in the paper, with accompanying photo documentation. In
18 general, the use of its is low used in Montenegrin auto transport companies, and the main
19 causes are: poor staff in management positions, lack of information technology education and
20 greater confidence in traditional ways of doing business.

21

22 **Index terms**— intelligent transport systems, auto transport company, fleet management, telemetry, fleet
23 performance indicators

24 **1 Management of Transport Processes with the use of Intel-**
25 **ligent Transport Systems -A Case Study of the Company**
26 **"Vertigo Montenegro"**

27 Ltd. -Podgorica

28 **2 Marijuana Prelevic**

29 Abstract-In the world of information technology expansion and application, intelligent transportation systems are
30 increasingly used in all forms of transportation. These systems have been widely used in road transport, and this
31 thesis shows one of the ways of application with all the accompanying features of the fleet control and management
32 system developed by "NTS International" company. Considering that the fleet of each road transport company
33 makes an important resource by which it is possible to carry out the main activity (transportation of passengers
34 and / or goods), it is clear that managing it cannot be left to chance and that the application of its is necessary for
35 the quality business of the company. Case study -"Vertigo Montenegro" company, from Podgorica, implemented
36 a system of the NTS International company, and all the fleet performance indicators that are at the heart of
37 the company's interest are listed in the paper, with accompanying photo documentation. In general, the use of
38 its is low used in Montenegrin auto transport companies, and the main causes are: poor staff in management
39 positions, lack of information technology education and greater confidence in traditional ways of doing business.

40 Keywords: intelligent transport systems, auto transport company, fleet management, telemetry, fleet
41 performance indicators. Apstraktno-U svjetu ekspanzije i primjene informacionih tehnologija, inteligentni

5 O KOMPANIJI NTS

42 transportni sistemi (skr. ITS) se sve ?e??e koriste u svim vidovima transporta. Ovi sistemi su na?li ?iroku
43 primjenu u drumskom saobra?aju, a kroz ovaj rad je prikazan jedan od na?ina primjene uz sve prate?e
44 karakteristike sistema za kontrolu i upravljanje voznim parkom koje razvija kompanija "NTS International". S
45 obzirom da vozni park svakog autotransportnog preduze?a (skr. ATP) ?ini va?an resurs uz pomo? kog je mogu?e
46 obavljati osnovnu djelatnost (prevoz putnika i/ili robe), jasno je da se upravljanje njime ne mo?e prepustiti slu?aju
47 i da je primjena ITS-a neophodna za kvalitetno poslovanje svakog ATP-a. Studija slu?ajapreduze?e "Vertigo
48 Montenegro" iz Podgorice implementiralo je sistem pomenute kompanije, a svi pokazatelji rada voznog parka
49 koji su u centru interesovanja preduze?a navedeni su u radu, sa slikovnim prikazima. Generalno, u crnogorskim
50 autotransportnim preduze?ima primjena ITS-a je na niskom nivou, a glavni uzro?nici tome jesu: nestru?an kadar
51 na rukovode?im pozicijima, neobrazovanje iz domena informacionih tehnologija i ve?e povjerenje u tradicionalne
52 na?ine poslovanja.

53 3 UVOD

54 o?etak 21. vijeka obilje?ava razvoj velikih gradova koji se suo?avaju sa sve ve?im problemima saobra?ajnih
55 gu?vi, zagu?enjima te zaga?enjima ?ivotne sredine i nezgodama na saobra?ajnicama, koji zahtijevaju rje?avanje
56 problema politikom odr?ivog saobra?aja. Sve zemlje u razvoju se suo?avaju sa problemima u kapacitetu,
57 sigurnosti, ekolo?koj i ekonomskoj u?inkovitosti. Uspje?no rje?avanje rastu?ih problema odvijanja saobra?aja
58 i obavljanja transporta vi?e nije mogu?e bez primjene cjeleovitog koncepta i tehnologija inteligentnih transportnih
59 sistema. [1] Inteligentni transportni sistem integri?e telekomunikacije, elektroniku, informatiku sa saobra?ajnim
60 in?enjerstvom u smislu planiranja, projektovanja i upravljanja saobra?ajnim sistemima. Ova integracija pove?ava
61 efikasnost i bezbjednost saobra?ajnog sistema i ima pozitivan uticaj na ?ivotnu sredinu. Da bi se to ostvarilo
62 ITS zahtijeva procedure, sisteme i opremu koje omogu?avaju prikupljanje podataka, komunikaciju, analizu
63 i distribuciju podataka i informacija do korisnika saobra?ajnog sistema. [2] Kada se govori o savremenim
64 transportnim sistemima, va?no je ista?i da je njihova osnovna uloga obezbje?ivanje podataka vezanih za
65 transportni proces ili za rad vozila tj. podrazumijevaju proces prikupljanja, prenosa, memorisanja i obrade
66 tih podataka isporu?uju?i ih direktno korisniku kroz odre?enu platformu ?ijom analizom se dobijaju informacije
67 zna?ajne zadono?enje odgovaraju?ih upravlja?kih odluka u cilju pobolj?anja efikasnosti sistema i iskor?enja
68 raspolo?ivih resursa.

69 Primjena telematskih sistema je sve rasprostranjenija brzim razvojem be?i?ne komunikacione tehnologije i
70 padom cijena elektronskih komponenti.

71 4 Namjena ITS-a se ogleda kroz:

72 -prikupljanje podataka o radu i odr?avanju vozila, -pra?enje rada voza?a, -upravljanje prevoznim procesima,
73 -uvid u trenutnu poziciju vozila ili ve? posje?enu lokaciju u zadatom vremenskom intervalu, -informisanje voza?a
74 o putanjama kretanja vozila (rutiranje).[3] Spoj informacionog i intelligentnog sistema i njihovo funkcionisanje u
75 praksi bi?e prikazano kroz primjer poslovanja kompanije "NTS International" (skr. NTS) koja je razvila jedan
76 savremeni transportni informacioni sistem isporu?uju?i ga korisnicima kroz slede?e vrste aplikacije:
77 -NTS Mobile i NTS 4 iOS -aplikacije koje se koriste na mobilnom telefonu i tabletu (Android i iPhone/iPad)
78 i imaju sli?an prikaz kao i NTS@Web aplikacija; -NTS @ Web -namijenjena korisnicima koji imaju potrebu
79 pristupa sa bilo koje lokacije koju pokriva internet mre?a; -NTS Desktop -savremena fleet management aplikacija
80 koja objedinjuje podatke koje GPS modem i drugi ure?aji ?alju sa vozila. Omogu?ava analitiku svih apektaka
81 vezanih za vozni park i voza?e.
82 II.

83 5 O Kompaniji NTS

84 Kompanija NTS osnovana je 2006. godine i od po?etka svog postojanja trudi se da tr?i?tu ponudi moderne i
85 inovativne usluge u oblasti cijelokupnog upravljanja voznim parkom.

86 Posluje iz 7 centara: Ljubljane, Banja Luke, Novog Sada, Beograda, Ni?a, Podgorice i Tirane. Kompanija
87 trenutno zapo?java preko 50 radnika iz razli?itih oblasti vezanih za djelatnost iste. Razvojni tim NTS-a, sa?injen
88 od saobra?ajnih in?enjera, IT stru?njaka i mnogih drugih koji svakodnevno rade na inovacijama, pove?anju
89 kvaliteta usluga, oslu?ivanju potreba klijenata, kao i na pra?enju svjetskih trendova i implementiranju istih.

90 Misija NTS kompanije jeste obezbje?ivanje rje?enja koja ?e pove?ati efikasnost i bezbjednost transporta i
91 logistike uz smanjenje ?tetnog dejstva na ?ivotnu sredinu.

92 Vizija se odnosi na neprekidno unaprije?ivanje postoje?ih rje?enja i razvijanje novih, kreiranje rje?enja uz
93 pomo? kojih klijenti mogu unaprijediti svoje poslovanje, graditi partnerski odnos sa klijentima i efikasno rje?avati
94 njihove eventualne probleme nastale tokom kori?enja isporu?enih usluga.

95 Cilj koji NTS kompanija ima je unaprije?ivanje poslovanja firme kroz unaprije?enje rada, kontrole voznog
96 parka, vo?enja administracije i obavljanja komunikacije.

97 Kao moderna IT kompanija, prije svega, va?no je napomenuti da NTS ula?e u razvoj softvera, konkretno
98 se radi dosta na odr?anju i pobolj?anju kvaliteta najpoznatijeg proizvoda kompanije -NTS Fleet Management
99 System-a, dok se hardverski ure?aji kupuju i ne spadaju u autorski dio proizvodnje NTS kompanije.

100 S obzirom da se ime ove kompanije ?esto ve?e samo za ovaj proizvod, treba ista?i da NTS nije sinonim za isti,
101 ve? obuhvata ?irok spektar proizvoda koji poma?u korisnicima da upravljaju radom voznog parka, vr?e kontrolu
102 rada zaposlenih na terenu, smanje tro?kove komunikacije i tro?kova organizacije prevoza.

103 **6 III.**

104 **7 NTS Desktop Aplikacija**

105 Korisnicima NTS Desktop verzije aplikacije su na raspolaganju slede?i moduli:

106 Modul Vozila -u ovom modulu omogu?eno je pra?enje podataka o vozilu u realnom vremenu;

107 Modul Istorija -omogu?ava vizuelni pregled istorije kretanja vozila i pristup velikom broju izve?taja i grafika;

108 Modul Voza?i -u ovom modulu omogu?eno je administriranje podataka o voza?ima kao i pode?avanje klju?eva
109 za identifikaciju voza?a;

110 Modul Administracija -u ovom modulu omogu?ava se zakazivanje svih servisa kao i evidencija svih tro?kova
111 voznog parka;

112 Mobile Office -modul koji uz pomo? adekvatnog hardverskog ure?aja omogu?ava komunikaciju izme?u voza?a
113 i dispe?era, kao i razmjenu raznih tipova podataka (tekstualnih i glasovnih poruka, fotografija, doc.fajlova i sl.

114 **8 Pomo?ni moduli aplikacije su:**

115 Lokacije -kreiranje i odre?ivanje lokacija bitnih za korisnika;

116 Korisni?ka pode?avanja -op?ta pode?avanja (istorija, prevozni put (ruta), vozila, ostale opcije), I/O
117 pode?avanja, promjena lozinke (promjena lozinke, pode?avanje logovanja, sigurnosna pode?avanja, korisni?ki
118 podaci, klijentski podaci), FMS Settings, doga?aji, izvje?taji i grafici (pode?avanja za izvje?taje, rezervni
119 geokoding, pode?avanja grafika broja obrtaja motora), tahograf pode?avanja; Plan linija -kreiranje novih linija,
120 izmjena i brisanje postoje?ih;

121 **9 Linije -kreiranje linijskih rasporeda;**

122 Radno vrijeme -uno?enje vrijednosti satnica za svakog voza?a i/ili vozilo koje se ti?u radnih i neradnih dana
123 (slobodnih, vikenda, praznika i sl.); Alarmi -mogu?e je aktivirati ponu?ene alarne u slu?aju prekora?enja brzine,
124 pove?anja/smanjenja temperature i sl., u zavisnosti od predmeta interesovanja;

125 Booking modul -ovaj modul je kreiran za potrebe izdavanja vozila kompanije Porto Montenegro iz Tivta.

126 U okviru ovog modula mogu?e je voditi evidenciju o vremenu zakazivanja, tarifama, lokacijama preuzimanja i
127 predaje vozila, itd;

128 Putni nalog -kreiranje novih putnih naloga, upravljanje postoje?im statusima naloga (aktivnim, vra?enim,
129 poni?tenim ili otkazanim i neod?tampanim); Putanja -koristi se za rutiranje.

130 IV.

131 **10 Hardver**

132 Hardverski dio sistema, kao i njegova ispravnost i funkcionalnost imaju veliki zna?aj za pravilno funkcionisanje
133 sistema. Spektar informacija, ali i njihova dalja upotrebljivost odre?eni su upravo ovim komponetama.

134 NTS kompanija najvi?e koristi ure?aje proizvo?a?a "Teltonika" i "Ruptela", pored kojih se koriste i Eurosents-
135 ov ure?aj za mjerjenje protoka i nivoa goriva u rezervoaru, Vepam-ov sigurnosni ?ep rezervoara i Button ure?aji
136 za identifikaciju voza?a. Kada su u pitanju ure?aji proizvo?a?a Teltonika, u kompaniji NTS zastupljena su
137 tri modema (FM5300, FM1110, FMB120) i dva adaptera (LV-CAN200 i ALL-CAN300) koji omogu?avaju
138 preuzimanje (?itanje) informacija koje generi?u ure?aji na vozilu. ?to se ti?e ure?aja kompanije Ruptela, najvi?e
139 se koriste tri modema (FM Pro4, FM Tco4 HCV i FM Tco4 LCV) i jedan (Click Can) adapter.

140 **11 V.**

141 Primjena NTS Desktop Aplikacije u Preduze?u "Vertigo Montenegro" doo Preduze?a "Vertigo Montenegro" d.o.o.
142 iz Podgorice, koristi nekoliko razli?itih informacionih sistema kroz koje efikasnije i efektnije obavljaju svakodnevne
143 aktivnosti i zadatke, me?u kojima je i NTS sistem za kontrolu i upravljanje voznim parkom.

144 Preduze?e "Vertigo Montenegro" d.o.o osnovano je 2002. godine u Podgorici. Osnovna djelatnost preduze?a
145 je uvoz, skladi?tenje i distribucija kozmeti?kih proizvoda za djecu i odrasle, hemijskih sredstava za odr?avanje
146 higijene prostora, LED sijalica i dje?ijih igra?aka.

147 Razvojem preduze?a kroz minule godine, od mikro do malog preduze?a, pro?irivao se i spisak lica koje zastupaju
148 na crnogorskom tr?itu, odnosno ?ije proizvode plasiraju u maloprodajnim i veleprodajnim objektima. Kako se
149 pove?avao obim proizvoda koje je trebalo distribuirati na cijeloj teritoriji Crne Gore, tako se i razvijala mre?a
150 klijenata, odnosno vlasnika maloprodajnih i veleprodajnih objekata. Shodno tome, nastala je potreba za ve?im
151 skladi?nim prostorom i za ve?im brojem zaposlenih. Neizostavno, kapaciteti voznog parka su morali odgovarati
152 obimu posla, pa je tako ovo preduze?e vlasnik ?esnaest vozila razli?itih marki i tipova. Ve?inu vozila ?ine laka
153 teretna, odnosno dostavna vozila upotrebljavana za prevoz robe iz logisti?ko-distributivnog centra koji se nalazi
154 u Podgorici u maloprodajne i veleprodajne objekte ju?nog, centralnog i sjevernog dijela Crne Gore. Elektri?ni

14 SLIKA 2: PREGLED KORI??ENJA VOZILA

155 paletar se nalazi u koristi u centralnom magacinu, a putni?ka vozila su u upotrebi od strane komercijalisti
156 zaposlenih u ovom preduze?u.

157 U cilju stvaranja uslova za ocjenu i analizu rada vozila u voznom parku, potrebno je da svako preduze?e izvr?i
158 podjelu po grupama vozila koja imaju iste tehnici?ko -eksplatacione osobine i ?ije je tehnici?ko stanje pribli?no
159 jednako. Vozila se po pravilu razvrstavaju u grupe u funkciji: marke i tipa, godine proizvodnje, korisne nosivosti,
160 namjene tovarnog prostora (sandu?ari, cistijerne, hladnja?e, teretna vozila sa ure?ajima za samoistovar -kiperi,
161 autobusi za me?ugradskitransport, autobusi za prigradski transport, autobusi za gradski transport itd.). [4] S
162 obzirom da svako preduze?e mora da obavlja proces proizvodnje, prodaje, vo?enja arhive, kadrovske evidencije,
163 itd, nezavisno od njegove veli?ine mora biti organizовано. [5] Organizovanje je funkcija menad?menta kojom se
164 projektuju i uspostavljaju odnosi me?u aktivnostima i ljudima uklju?enim u pribavljanje, alociranje, kori??enje
165 i zamjenu organizacionih resursa. Krajnji rezultat organizovanja je "organizacija", efikasna struktura autoriteta,
166 odgovornosti i komunikacionih kanala za realizaciju ciljeva preduze?a, planova, bud?eta, politika i procedura.
167 [6] Kao i u ve?ini mikro i malih preduze?a, u preduze?u "Vertigo Montenegro" d.o.o. radi se o najprostijem
168 modelu organizacione strukture -linijskom modelu. Linijski model je poznat kao vojni?ki tip organizacije, koji
169 je u industriji primjenjen iz vojne organizacije. Preno?enje nare?enja od menad?era i izvje?taja o izvr?enju
170 zadataka od pot?jenih vr?i se po liniji hijerarhije.

171 Preduze?e "Vertigo Montenegro" d.o.o. ima tri sektora poslovanja koja obuhvataju: sektor prodaje, sektor za
172 ekonomski i pravne poslove i sektor logistike.

173 12 VI.

174 13 Primjena NTS Informacionog Sistema

175 Na kraju svakog radnog dana, odnosno na po?etku slede?eg, rukovodilac logistike provjerava ostvarene prevozne
176 puteve(rute) po vozilima za prethodna dvadeset ?etiri ?asa. Slika 1 prikazuje pre?eni put za izabrano vozilo
177 plavom bojom, a crvene zastavice predstavljaju ta?ke zaustavljanja koja su du?a od tri minuta. Sa pomenute
178 slike je jasno uo?ljivo da je zaposlena, komercijalistinja, za vrijeme svog radnog vremena posjetila trgovu?ke lance
179 na potezu Budva-Herceg Novi, kretaju?i se oko Bokokotorskog zaliva. Pregledom ove rute, rukovodilac logistike
180 mo?e na brz na?in utvrditi da li je zaposlena posjetila objekte za koje je bila zadu?ena. Ovim izvje?tajem,
181 rukovodilac logistike mo lako izvr?iti uporednu analizu u odnosu na dnevne planove koje svaki zaposleni dobija.
182 Tako napomenuti da je u sistemu mogu?e definisati neradne dane (u ovom slu?aju to su datumi ozna?eni crvenom
183 bojom), ali se kroz drugi izvje?taj ("Izvje?taj o vo?njim danima") dobija prikaz eventualne aktivnost vozila
184 za vrijeme vikenda, praznika i sl.

185 14 Slika 2: Pregled kori??enja vozila

186 Ukoliko se tra?e razlozi pove?anoj potro?nji goriva, svakako da treba uzeti u obzir rad motora u leru. Provjerom
187 detalja pre?ene rute komercijalistkinje na relaciji Budva -Herceg Novi uo?eno je da je ukupno vrijeme provedeno
188 u vo?nji 03h: 42min: 23sek, a u leru motor je radio 02h:17h:33sek. U odnosu na to da je vozilo bilo u pokretu
189 nepuna ?etiri sata, vrijeme rada motora u leru je ne?to na ?ta treba obratiti pa (Slika 3).

190 Slika 3: Rad motora u leru Pregled ostvarene rute ?benih vozila van radnog vremena ?e ne?to ?to se u ovom
191 preduze?u kontroli?e. Najvi?e zbog potro?nje goriva, pa se nakon unijetog radnog vremena za svakog zaposlenog
192 u sistem lako dolazi do podataka da li je i koliko vozilo kori??eno van definisanog radnog vremena. Na slici 2
193 prikazan je ?anje van radnog vremena po danima u toku Ovim izvje?tajem, rukovodilac logistike mo?e lako izvr?iti
194 uporednu analizu u odnosu na dnevne planove koje svaki zaposleni dobija. Tako?e, bitno je ?e definisati neradne
195 ?aju to su datumi ozna?eni crvenom om), ali se kroz drugi izvje?taj ("Izvje?taj o vo?njim danima")
196 dobija prikaz eventualne aktivnost ?enja vozila ?e razlozi pove?anoj potro?nji uzeti u obzir rad motora u leru.
197 ?ene rute komercijalistkinje na ?eno je da je ukupno 23sek, a u leru motor je radio 02h:17h:33sek. U odnosu na
198 to da je ?etiri sata, vrijeme rada motora u leru je ne?to na ?ta treba obratiti pa?nju.

199 Stil vo?nje znatno uti?e na vijek trajanja vozila, odnosno njegovih djelova, a tako?e mo?e uticati i na potro?nju
200 goriva. Pregledom zvje?taja koji rukovodilac logistike ?esto pokre?e, a koji je za potrebe ovog rada, pokrenuo
201 (postaviv?i iste parametre kao u prethodnim slu?ajevima), utv?eno je da se vozilo od Budve do Herceg Novog
202 kretalo brzinom ve?om od dozvoljene (80 km/h), tj. 109 km/h. Ovaj izvje?taj svoju prakti primjenu ima za
203 analizu uticaja na kao i za uvid u eventualne probleme sa potro?njom goriva u odnosu na normativ. (Slika
204 4). U ovom radu prikazan je sadr funkcionisanja Fleet Management sistema kompanije NTS koji je zapravo
205 skup softverskih i hardverskih rje?enja uz pomo? kojih je omogu?eno efikasno i efektno upravljanje voznim
206 parkom. Sistem se sastoji od razli?itih hardverskih jedinica (GPS/GPRS modema, antena, razli?iti senzora,
207 protokomjera, FMS interfejsa i sl.) koje imaju zadatak da pru?e izuzetno precizne podatke o vozilu (lokaciji,
208 na?inu vo?nje, potro?nje goriva, temperature tovarnog prostora i sl.). Modemska jedinica prikuplja podatke sa
209 svih dodatnih ure putem GPRS/HSDPA mre?e mobilnog operatera ?alje ih ka IT centru, gdje se podaci obra?
210 korisnicima u aplikaciju (desktop/web/mobilna verzija aplikacije).

211 Istra?ivanjem na polju primjene inteligentnih transportnih sistema u autotransportnim preduze Crnoj Gori,
212 do?lo se do pora?avaju u 21. vijeku tehnologija u op?tem smislu toliko napredovala da je postalo nemogu kojom
213 djelatno?u na kvalitetan na?in bez primjene iste, u Crnoj Gori postoji problem neprihvatanja inteligentnih
214 sistema, a pogotovo je to primjetno u saobra djelatnosti. Najve?a prepreka ka savremenom na?inu poslovanja u

215 ve?ini autotransport nestru?an kadar na rukovode?im pozicijama koji ne smatra neophodnim ulaganje u tehnici
216 razvoj preduze?a, samim tim ?to ne prepoznaje ?nje znatno uti?e na vijek trajanja vozila, ?e mo?e uticati i na
217 va. Pregledom zvje?taja koji rukovodilac ?esto pokre?e, a koji je za potrebe ovog rada, pokrenuo (postaviv?i iste
218 parametre kao u prethodnim ?ajevima), utvr?eno je da se vozilo od Budve do ?om od dozvoljene (80 m/h), tj.
219 109 km/h. Ovaj izvje?taj svoju prakti?nu primjenu ima za analizu uticaja na ?ivotni vijek vozila, kao i za uvid
220 u eventualne probleme sa potro?njom goriva u odnosu na normativ. (Slika 4).

221 Rad motora u loru aklju?ak svakog autotransportnog ?a drumskog transporta je da te?i postizanju ?enih
222 ciljeva. Njihov uspjeh se mjeri kroz efektivnost ?e ostvaruje postavljene ciljeve i ?in na koji je preduze?e postiglo
223 ciljeve i su primjenjene za njihovo ostvarivanje.[7] U ovom radu prikazan je sadr?aj i na?in funkcionisanja Fleet
224 Management sistema kompanije NTS koji je zapravo skup softverskih i hardverskih ? kojih je omogu?eno efikasno
225 i m parkom. Sistem se sastoji od ?itih hardverskih jedinica (GPS/GPRS modema, ?itih senzora, protokomjera,
226 FMS intefejsa i ?e izuzetno precizne ?inu vo?nje, potro?nje rature tovarnog prostora i sl.). Modemska jedinica
227 prikuplja podatke sa svih dodatnih ure?aja i ?e mobilnog operatera ?alje ih ka IT centru, gdje se podaci obra?uju
228 i isporu?uju korisnicima u aplikaciju (desktop/web/mobilna verzija ?ivanjem na polju primjene inteligentnih
229 transportnih sistema u autotransportnim preduze?ima u vaju?ih podataka. Iako je vijeku tehnologija u op?tem
230 smislu toliko napredovala da je postalo nemogu?e baviti se bilo ?u na kvalitetan na?in bez primjene iste, u
231 Crnoj Gori postoji problem neprihvatanja inteligentnih sistema, a pogotovo je to primjetno u saobra?ajnoj ?a
232 prepreka ka savremenom na?inu ?ini autotransportnih preduze?a je ?an kadar na rukovode?im pozicijama koji ne
233 smatra neophodnim ulaganje u tehnici?ko-tehnolo?ki ?a, samim tim ?to ne prepoznaje prednosti istog, a prisutno
234 je i izvjesno nepovjerenje prema svemu ?to je "kompjuterizovano". Tako?e, postoje i vlasnici autotransportnih
235 preduze?a koji se udaljavaju od tradicionalnog na?ina rukovo?enja, pa dozvoljavaju implementaciju ITS-a u svom
236 preduze?u, ali naj?e??e ne smatraju to dovoljno va?nim da bi se i sami uklju?ili u na?in funkcionisanja i benefite
237 koje imaju od primjene sistema, tako da se taj dio posla prep?ta nekome od zaposlenih, a u praksi se pokazalo
238 da su to u rijetkim slu?ajevima oni koji pored ostalih poslovnih aktivnosti nemaju vremena za dublje analize
239 rada voznog parka. Sa druge strane,zaposleni u autotransportnim preduze?ima, pogotovo oni koji su zadu?eni
240 za upravljanje i kontrolu voznog parka, naj?e??e su inicijatori uvo?enja nekog informacionog sistema koji ?e im
241 omogu?iti da posao obavlaju ?to produktivnije.

242 Analizom preduze?a "Vertigo Montenegro" d.o.o iz Podgorice, do?lo se do podataka koji oslikavaju na?in
243 primjene ITS-a u ve?ini autotransportnih preduze?a u Crnoj Gori. Naime, NTS sistem koriste na osnovnoj
244 razini, najvi?e za kontrolu pozicije vozila (GPS pra?enje) i kontrolu upotrebe vozila van radnog vremena. Od
245 dodatnih telemetrijskih ure?aja imaju CAN ure?aj na jednom vozilu i kada je to vozilo u pitanju, kontroli?u
246 preciznije potro?nju goriva sa kojom se sve zavr?ava. Pored ovog sistema, kontrolu poto?nje resursa vode i
247 eksterno, naj?e??e uno?enjem vrijednosti u Excel tabele.

248 Iako, kao preduze?e kojem je distribucija proizvoda osnovna djelatnost, mo?e imati dobrobiti od modula
249 koji se ti?u plana linija, rutiranja i sl., GPS pra?enje je ono ?to je generalno najprihvatljivije u crnogorskim
250 autotransportnim preduze?ima. Na osnovu ogranicione strukture pomenutog preduze?amo?e se zaklju?iti da
251 je formiranje slu?be za razvoj nephodnost. Takva slu?ba pratila bi izmjeritelje rada i parametre rada vozila
252 putem uvedenih inteligentnih transportnih sistema i na osnovu toga predlagala mjere za efikasnijim, efektnijim i
253 kvalitetnijim radom vozila.

254 15 Literatura

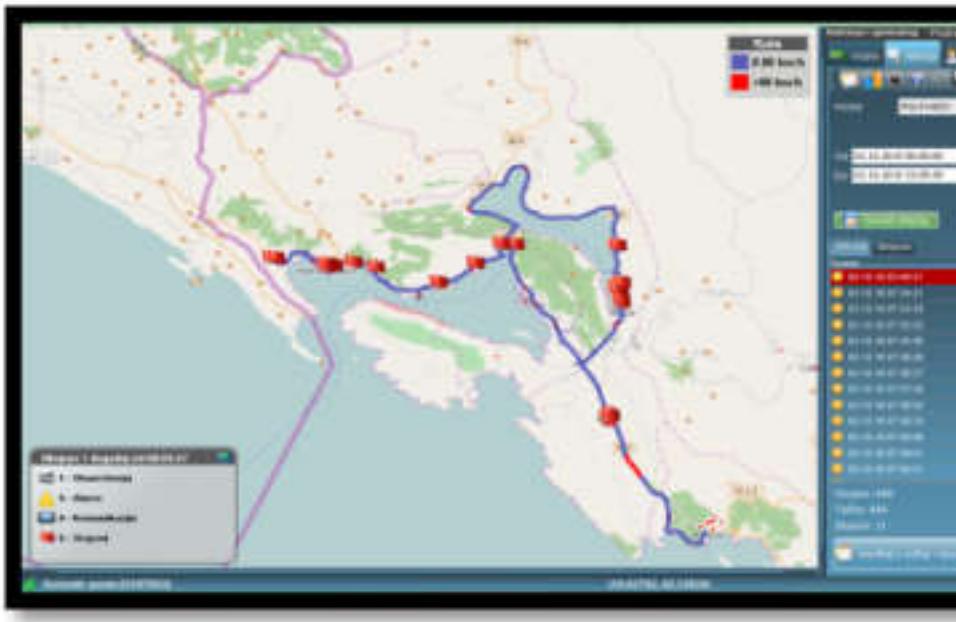

Figure 1: Slika 1 :

Korišćenje vozila po radnom vremenu po daniima					
Od	Do	Datum	Kilometraža u radno vreme	Kilometraža van radnog vremena	
Milica Kraljević	PG-FH851	23.09.2019	97.47	79.0	
Milica Kraljević	PG-FH851	24.09.2019	106.36	81.6	
Milica Kraljević	PG-FH851	25.09.2019	92.09	58.5	
Milica Kraljević	PG-FH851	26.09.2019	122.74	72.1	
Milica Kraljević	PG-FH851	27.09.2019	90.49	133.7	
Milica Kraljević	PG-FH851	28.09.2019	0.00	0.0	
Milica Kraljević	PG-FH851	29.09.2019	0.00	0.0	
				506.15	491.0

4

Figure 2: Slika 4 :

-
- 255 [Ve?ovi? and Menad?ment U Saobra?aju ()] *Fakultet za saobra?aj, komunikacije i logistiku*, V Ve?ovi? ,
256 Menad?ment U Saobra?aju . str. 115. Budva.
- 257 [Wren and Voich ()] *Menad?ment -proces, struktura i pona?anje, Poslovni sistem Grme?* AD -Privredni pregled,
258 D A Wren , D Voich , Jr . 1994, str. 191. Beograd.
- 259 [Napomena Podaci o detaljima NTS aplikacije odobreni su od strane "NTS" kompanije i kompanije "Vertigo Montenegro]
260 *Napomena Podaci o detaljima NTS aplikacije odobreni su od strane "NTS" kompanije i kompanije "Vertigo*
261 *Montenegro,*
- 262 [Bo?njak ()] *Razvoj inteligentnih transportnih sustava -ITS*, I Bo?njak . [http://www.infotrend.hr/
263 clanak/2008/6/razvoj-intelligentnih-transportnih-sustava-%E2%80%93-its,14,323.
264 html](http://www.infotrend.hr/clanak/2008/6/razvoj-intelligentnih-transportnih-sustava-%E2%80%93-its,14,323.html) 2008. (citirano 21.10.2019.. Infotrend [Internet])
- 265 [Gladovi? ()] *Tehnologija drumskog saobra?aja*, Fakultet tehniki?kih nauka, P Gladovi? . 2013. Novi Sad.
- 266 [Vukanovi? ()] S Vukanovi? . *Intelligentni transportni sistemi u drumskom saobra?aju*, Saobra?ajni fakultet,
267 (Beograd) 2014.